

Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ

ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΕΝΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

ΑΝΤΩΝΗΣ Π. ΑΡΓΥΡΟΣ

Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ

➤ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΕΝΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ
ΜΕ ΘΗΤΕΙΑ 45 ΧΡΟΝΩΝ ΣΤΟ
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΣΩΜΑ.

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΑ ΔΙΚΑΣΤΗ

ΑΝΤΩΝΗΣ Π.ΑΡΓΥΡΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ- ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2020

Ο ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ

(ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΕΝΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ)

Μελέτη **ΑΝΤΩΝΗ Π.ΑΡΓΥΡΟΥ**

1.ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ:

Το ζήτημα της δικαιοσύνης βρίσκει την οριστική του διατύπωση στην Πολιτεία, στον «περί του δικαίου» διάλογο του Πλάτωνα. Στην Πολιτεία η δικαιοσύνη ως πολιτική έννοια ταυτίζεται με την αρμονική ισορροπία των τριών τάξεων της πόλης, ενώ ως ηθική έννοια με την ισορροπία των τριών μερών της ανθρώπινης ψυχής.

Κατά τον Πλάτωνα ο δικαστής θα πρέπει « ουχί υπέρ τους νόμους, ή εκτός των νόμων ή περί των νόμων αλλά κατά τους νόμους να δικάζει» και θέλει τον αληθινό δικαστή: «Ενώ απεναντίας, φίλε μου, ο δικαστής κυβερνά με την ψυχή την ψυχή, που δεν της είναι συχωρεμένο να ανατρέφεται από νέα και να σχετίζεται με διεφθαρμένες ψυχές, ούτε να 'χει κι η ίδια διαπράξει και περάσει απ' όλα τα αδικήματα, ώστε να μπορεί μεμιάς από τα δικά του να μαντεύει και του άλλου τα αδικήματα, όπως ο γιατρός από τις δικές του κι ενός άλλου κορμιού τις αρρώστιες· αλλά καθαρή πρέπει να 'ναι από νέα και ανέγγιχτη από κάθε διαφθορά, ώστε να μπορεί, τέλεια καθώς θα είναι, να κρίνει με ασφάλεια τα δίκαια. Γι' αυτό και οι χρηστοί άνθρωποι φαίνονται, όταν είναι νέοι, ευήθεις κι εύκολα μπορεί να τους απατούν [409b] οι άδικοι, επειδή δεν έχουν [409c] από τη δική του την πείρα αλλά από την επιστημονική της μελέτη, τί φοβερό κακό

είναι. Αυτός πραγματικώς θα είναι ο αληθινός δικαστής.» (ΠΛΑΤΩΝ Πολιτεία (409a-410c).

Ο Πλάτων θέλει ο δικαστής να ο ίδιος τίμιος και να «κυβερνά με την ψυχή την ψυχή» πρέπει να αποφασίζει κατά την δική του πεποίθηση, ακούοντας, για τον σκοπό αυτόν, την φωνή της συνειδήσεώς τους και οδηγούμενος από την απροσωπόληπτη κρίση. Δεν έχουν θέση στην κρίση αυτή η τυχόν γενικευμένη επίκληση του λεγομένου «κοινού περί δικαίου αισθήματος»¹ ως μέτρου δικαιοδοτικής κρίσεως που είναι εξαιρετικά επικίνδυνη σε μία ευνομούμενη πολιτεία, ιδίως όταν το αίσθημα αυτό «ζητεί» καταδίκες².

Ο Δικαστής ζει, εργάζεται και λειτουργεί σαν μέρος του κοινωνικού συνόλου έχοντας σαν βασική αρετή το σύνολο των ψυχικών ιδιοτήτων του, τον χαρακτήρα του, την ψυχική του καλλιέργεια, το ηθικό επίπεδο στο οποίο βρίσκεται, ο ψυχικός του κόσμος. Δεν βρίσκεται εκτός της ζώσας πραγματικότητας, ούτε παύει να είναι κατά τον Αριστοτέλη³ «ζώο πολιτικό». Είναι απολύτως φυσικό ο δικαστής να επιδιώκει με καθαρή ματιά «να κρίνει με ασφάλεια τα δίκαια». Οι Λατίνοι έλεγαν: «*Jura novit curia*» δηλαδή «Ο δικαστής γνωρίζει τον νόμο», αλλά και «*Quid leges sine moribus*», δηλαδή «Τι να σου κάνει ο νόμος χωρίς το ήθος».

Για το γενναίο δικαστικό ήθος τους διακρίθηκαν και διακρίνονται καθημερινά δικαστικοί λειτουργοί. Η Ρουθ Μπέννιερ Γκίνσμπεργκ, που «έφυγε» πρόσφατα και αποτέλεσε μία ιστορική φυσιογνωμία για τις ΗΠΑ, έχοντας διοριστεί από το 1993 ως δικαστής στο Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας. Η Γκίνσμπεργκ ήταν διάσημη νομικός που πάλεψε όλη της τη ζωή για τα πολιτικά δικαιώματα, με έμφαση στα δικαιώματα των γυναικών και των

¹ Βλ. Κώστα Σταμάτη, «Το «κοινό περί δικαίου αίσθημα», ως απατηλό κριτήριο ορθότητας», Νομικό Βήμα, 2005, σ. 817-835.

² Παναγιώτης Πικραμμένος : «Ο πολιτικός πρέπει να λαμβάνει υπόψιν του την κοινή γνώμη, δεν πρέπει όμως να καθοδηγείται από αυτήν. Αυτό θα αναιρούσε το ρόλο του..... Που πρέπει να δίνει το παράδειγμα υπεράσπισης αρχών και αξιών. Αυτό ισχύει κατά μείζονα λόγο για τον δικαστικό λειτουργό. Πρέπει με τις αποφάσεις του να υποδεικνύει το ορθό, να διαμορφώνει το μέλλον και να υπερασπίζεται σθεναρά και ανεπηρέαστα αρχές και αξίες.» βλ. [https://ekyklos.gr/«Κοινό περί δικαίου αίσθημα Vs. Κράτος δικαίου» Ιανουάριος 2018](https://ekyklos.gr/«Κοινό περί δικαίου αίσθημα Vs. Κράτος δικαίου» Ιανουάριος 2018»)».

³ «Απ' αυτό συνάγεται ότι η πόλη αποτελεί μια φυσική πραγματικότητα και ότι ο άνθρωπος είναι από τη φύση του ζώο πολιτικό³, και ότι αυτός που εξαιτίας της φύσης του και όχι εξαιτίας των περιστάσεων» (Αριστοτέλης, Πολιτικά, Α, 1253a 1-5 και Α, 1252b - 1253a 33)

μαύρων, πετυχαίνοντας την αλλαγή πολλών σημαντικών νομοθεσιών που βρίσκονται σε ισχύ μέχρι και σήμερα.

Στην Ελληνική δικαστική ιστορία υπάρχουν δικαστές που με το κύρος, την επιστημοσύνη, το ήθος και την παρρησία τους στάθηκαν και στέκονται φάροι και ελπίδα της Κοινωνίας. Δεν μπορώ να μην αναφερθώ ενδεικτικά στους αείμνηστους: Πρόεδρο του ΣτΕ Μιχάλη Στασινόπουλο και πρώτο Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας, στον Εισαγγελέα του ΑΠ Ε. Κρουσταλλάκη, στον Πρόεδρο του ΑΠ Στέφανο Μαθία, στον Κ. Ρακτιβάν ο οποίος υπήρξε ο οργανωτής, ο πρωτεργάτης και ο πρώτος πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας. Στις 29 Μαΐου 1968, τριάντα δικαστικοί και εισαγγελικοί λειτουργοί όλων των βαθμών της τακτικής δικαιοσύνης απολύονται από τη δικτατορία Είκοσι τρεις από αυτούς προσφεύγουν στο Συμβούλιο της Επικρατείας με αιτήσεις ακυρώσεως κατά των απολύσεών τους. Πρώτη εκδικάζεται η αίτηση ακυρώσεως του Αντωνίου Φλώρου, αρεοπαγίτη και τέως προέδρου της Ενώσεως Ελλήνων Δικαστών και Εισαγγελέων. Η απόφαση είναι απορριπτική στην υπόθεση αυτή (ΟλΣτΕ 503/1969). Λίγους μήνες αργότερα, οι αιτήσεις είκοσι ενός απολυμένων δικαστών και εισαγγελέων γίνονται όλες δεκτές (ΟλΣτΕ 1811-1831), παρά το νομολογιακό προηγούμενο της υποθέσεως Αντωνίου Φλώρου. Στις 26 Ιουνίου 1969 δημοσιεύεται το διάταγμα «αποδοχής» της μηδέποτε υποβληθείσης γραπτώς παραιτήσεως του προέδρου ΣτΕ Μιχάλη Στασινόπουλου (ΦΕΚ Γ' 197/26.6.1969). Στη συνέχεια, παραιτούνται ο αντιπρόεδρος Διον. Καρβελλάς και επτά σύμβουλοι, οι Γ. Δ. Σπυρόπουλος, Γ. Μαραγκόπουλος, Χ. Παναγιωτόπουλος, Διον. Τσιμαράτος, Όθων Κυριακός, Νικ. Μπουρόπουλος και Γ. Αγγελίδης. Ο σύμβουλος Αγγ. Ιατρίδης εξαναγκάζεται σε παραίτηση.

Ο μεγάλος φιλόσοφος του δικαίου John Rawls υπογράμμιζε στο μνημειώδες έργο του «A Theory of Justice» (σ. 5) ότι «το τι είναι δίκαιο και τι άδικο είναι συνήθως αντικείμενο διαφωνίας σε μία κοινωνία. Οι άνθρωποι διαφωνούν ως προς ποιες αρχές θα πρέπει να ρυθμίσουν τους βασικούς όρους της συνύπαρξής τους. Και πάλι πάντως, παρά την εν λόγω διαφωνία (...), αντιλαμβάνονται όλοι την ανάγκη ύπαρξης ορισμένων θεμελιωδών αρχών που θα καθορίζουν την αναγνώριση βασικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων».

Πέρα από το ήθος και το σθένος, που αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση για το έργο του δικαστή, είναι εξίσου αναγκαίες η επιστημονική κατάρτιση, η κριτική σκέψη και η προσήλωση στον ορθό λόγο, οι οποίες συνιστούν και στοιχεία «νομιμοποίησης» του δικαστικού έργου.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) σε σειρά αποφάσεων αναφέρθηκε στη σημασία της δίκαιης δίκης και την ύπαρξη ασφαλιστικών δικλείδων για την εξασφάλιση της. Στην υπόθεση *Delcourt* (1970) Series A, no. 11, το ΕΔΔΑ τόνισε ότι, σε μια δημοκρατική κοινωνία, το δικαίωμα της ανεπηρέαστης απονομής της δικαιοσύνης από ανεξάρτητο, αμερόληπτο και αρμόδιο δικαστήριο, είναι υψίστης σημασίας. Στην υπόθεση *Piersack* (1982), Series A, no. 53, το ίδιο δικαστήριο είπε ότι, σε μια δημοκρατική πολιτεία, ο τρόπος απονομής της δικαιοσύνης πρέπει να εμπνέει εμπιστοσύνη στο κοινό. Στο σύγγραμμα του διαπρεπούς Άγγλου Δικαστή Λόρδου Devlin «*The Judge*», στη σελ. 3, αναγράφονται και τα εξής: «Η προσφορά του Δικαστή στην κοινωνία είναι να άρει το αίσθημα της αδικίας. Για την εξυπηρέτηση του σκοπού αυτού είναι απαραίτητη μια ουσιώδης αρετή, η αμεροληψία⁴, αλλά και η εμφάνιση αμεροληψίας.»

⁴ Στ. Πανταζόπουλος, *Η Εξαίρεση του Δικαστή* (Συμβολή στην αρχή του φυσικού δικαστή), εκδ. Σάκκουλα, 1992

2.- Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗ.

Κατά την ΠτΔ κ Σακελλαροπούλου⁵ «Ο δικαστής ασκεί εξουσία από το Σύνταγμα, αλλά παράλληλα είναι το μόνο θεσμοθετημένο όργανο που λειτουργεί ως εγγυητής των ελευθεριών του πολίτη, όταν αυτός αδικείται από συμπολίτη του, αλλά και από την ίδια την κρατική εξουσία, σε οποιαδήποτε μορφή της. Αυτό που προέχει στο διφυή χαρακτήρα του δικαστικού λειτουργήματος είναι η εγγυητική, η προστατευτική έναντι του πολίτη λειτουργία του δικαστή».

Μια αληθινή δημοκρατία, λοιπόν, αξιώνει ανεξάρτητα δικαστήρια, δικαστές και εισαγγελείς, ικανούς να υπερασπίζονται και να προστατεύουν εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζει ρητά ο νόμος⁶, το δικαστήριο κρίνει ελεύθερα τα αποδεικτικά μέσα και αποφασίζει κατά συνείδηση αν οι ισχυρισμοί είναι αληθινοί (Διοικητική Ολομέλεια Αρείου Πάγου 18/1993). Η λειτουργική σημασία της δικαιοσύνης στο σύγχρονο κράτος δικαίου βρίσκεται στην ιδιαίτερη αρμοδιότητά, της να ελέγχει την άσκηση και να αποτρέπει την κατάχρηση οιασδήποτε εξουσίας σε βάρος των πολιτών.

Σύμφωνα με το άρθρο 87 παρ. 1, 2 του Συντάγματος του 1975, η Δικαιοσύνη απονέμεται από δικαστήρια συγκροτούμενα από τακτικούς δικαστές που απολαμβάνουν λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας⁷ και υπόκεινται, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, μόνο στο Σύνταγμα και τους νόμους. Διατύπωση συνεπειών της συνταγματικής αρχής της δικαστικής ανεξαρτησίας (αρχής συναγομένης υπό την ισχύ του Συντάγματος του 1952 από τα άρθρα 87, 88 παρ. 1, 90 αυτού. Το άρθρο 87 παρ. 2 και 93 παρ. 4 του Συντάγματος στοιχούν και τα άρθρα 40 παρ. 1 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάσταση Δικαστικών Λειτουργών (ν. 1756/1988) «Ο δικαστικός λειτουργός οφείλει πίστη και αφοσίωση στην πατρίδα και στη δημοκρατία. Κατά την άσκηση των καθηκόντων του υπόκειται μόνο στο Σύνταγμα και στους νόμους. Είναι υποχρεωμένος να μη

⁵ Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου είχε συμμετάσχει (ως Αντιπρόεδρος του ΣτΕ, τότε) στην ομάδα έγκριτων δικαστικών λειτουργών που συνέγραψαν τη μελέτη της **διαΝΕΟσις** "Η Δικαιοσύνη Στην Ελλάδα". Στο κεφάλαιο του βιβλίου που έγραψε η ίδια, αναλύει τις θεμελιώδεις αρχές που πρέπει να διέπουν το έργο της Δικαιοσύνης. <https://www.dianeosis.org/2020/01/to-syntagma-i-dikaiosyni-kai-o-dikastis/>

⁶ Στ. Ματθία, Η ευθύνη του δικαστή για την πραγμάτωση του κράτους δικαίου, ΝοΒ 52/2004. 553.

⁷ Μονογραφία Δημητρίου Γ. Ράικου «Δικαστική ανεξαρτησία και αμεροληψία : πειθαρχικός έλεγχος των δικαστικών λειτουργών για σφάλματα της δικανικής κρίσης», Σάκουλας 2008

συμμορφώνεται με διατάξεις που έχουν θεσπισθεί κατά κατάλυση του Συντάγματος» και 91 παρ. 4 περίπτωση α' του ιδίου Κώδικα «Δεν αποτελούν πειθαρχικά παραπτώματα για το δικαστικό λειτουργό : α) η άρνησή του να εφαρμόσει διατάξεις που τίθενται κατά κατάλυση του συντάγματος ή είναι αντίθετες σε αυτό». Αξίζει να αναφέρω⁸ την παράθεση αποσπάσματος από την πλειοψηφία στην απόφαση 996/1994 της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας, που απασχόλησε το ανώτατο δικαστήριο, όταν ερμήνευσε τη ρύθμιση του άρθρου 40 του ν. 2172/1993, με το οποίο επιβλήθηκε η δημοσιότητα των ονομάτων των δικαστών που μειοψήφησαν στην απόφαση «... **Η ρύθμιση δε αυτή όχι μόνο δεν μειώνει τη δικαστική ανεξαρτησία αλλά αντιθέτως την ενισχύει, γιατί η διατύπωση της επώνυμης γνώμης του δικαστή, ο οποίος έχει συνταγματικά κατοχυρωμένη τη θέση και την ανεξαρτησία του, ασκεί την αρετή του θάρρους και συνεκδοχικά την ανεξαρτησία του δικαστή**».

Η αμεροληψία του δικαστή, αποτελεί βασικό συστατικό της δίκαιης δίκης(Βλ Απόφαση ΕΔΔΑ Ramljak κατά Κροατίας της 27-06-2017 (αριθμ. προσφ. 5856/13).Ο δικαστής ενεργεί πάντοτε στο πλαίσιο των καθηκόντων του με δικαστικό ήθος, ευπρέπεια, επιμέλεια, αντικειμενικότητα, ακεραιότητα και τήρηση ίσων αποστάσεων στους διαδίκους⁹.

⁸ Από την μελέτη της Εφέτου ΔΔ κ Καλαφάτη « Σκέψεις για την ανεξαρτησία των δικαστών και «εντός των κόλπων της δικαστικής εξουσίας».σε<https://www.edd.gr/>

⁹ Βλ. Β.Ανδρουλάκη «Δικαστική δεοντολογία» σε βιβλίο «Δικαιοσύνη και Κοινωνία» εκδ ΣΑΚΚΟΥΛΑ 2020

3.- Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ο δικαστικοί και εισαγγελικοί λειτουργοί αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας και όταν επιζητούμε διακαώς να επιδεικνύουν ανθρωπιά και επιείκεια στην απόδοση Δικαιοσύνης, θα πρέπει να τους αποδεχθούμε ως ισότιμα κοινωνικά μέλη, που έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με εμάς και άρα άλλοτε θα τα επαινέσουμε και άλλοτε θα τα επικρίνουμε για την συμπεριφορά και τη στάση τους, στο δημόσιο χώρο και βίο, όπως κάθε άλλο πολίτη αυτής της χώρας.

Η φύση του λειτουργήματος του δικαστικού λειτουργού και η απαγόρευση ασκήσεως οποιουδήποτε άλλου έργου ή επαγγέλματος αποτελεί σημαντική ιδιαιτερότητα έναντι των άλλων δημοσίων λειτουργών. Η διάταξη του άρθρου 89 του Συντάγματος εντάσσεται στις προσωπικές εγγυήσεις της δικαστικής ανεξαρτησίας και αποτελεί ενιαία συνέχεια με τη διάταξη του άρθρου 88 παρ 2 Σ. Όμως, η ιδιαιτερότητα που οι δικαστές ασκούν τα καθήκοντά τους και ιδίως η απαγόρευση ασκήσεως άλλου έργου, συνάπτεται απολύτως με τη φύση των καθηκόντων τους και ιδίως με την δικαστική Ανεξαρτησία. Ενόψει των ανωτέρω, η διάταξη του άρθρου 88 παρ 2 Σ, σύμφωνα με την οποία οι αποδοχές των δικαστικών λειτουργών είναι ανάλογες με το λειτούργημά τους, αποτελεί μέρος αδιάσπαστο της φύσεως του λειτουργήματός τους.¹⁰

Στην πλειοψηφία τους οι δικαστές προέρχονται από την κοινωνία των εργαζομένων πολιτών και όχι από ειδικές κατηγορίες με υψηλά εισοδήματα και προνόμια. Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι κρίσιμη είναι η «θέση του δικαστή στη θεσμική αρχιτεκτονική».¹¹ Ο δικαστής διαθέτει ένα εξισορροπητικό ρόλο¹² στην λειτουργία των κοινωνικών δικαιωμάτων.¹³

Η διάκριση των εξουσιών δεν μπορεί, σε επίπεδο ερμηνείας, να αποκλείσει το δικαστή από τον προσδιορισμό των όρων διαβίωσης του πολίτη. Η κατάσταση εξαιρετικών συνθηκών τόσο

¹⁰ Βλ σκέψεις Αποφάσεων 1/2005 ΕΕργΔ 64/2005. και 13/2006 Ειδικού Δικαστηρίου αρθ 88Σ.

¹¹ βλ. Γ. Γεραπετρίτη, Ο έλεγχος των οικονομικών επιλογών από τον δικαστή: προβολές του New Deal, ΕφημΔΔ 3/2011, σελ. 460 επ

¹² Στην Ολομ. του ΣτΕ στην 2290/15, «μέσω της κοινωνικής ασφάλισης εκδηλώνεται η αναδιανομή εισοδήματος, με σκοπό την άμβλυνση των κοινωνικών αντιθέσεων και ανισοτήτων».

¹³ βλ. Ι. Sarmas, The fair balance. Justice as an equilibrium setting exercise, 2014.

στην περίοδο της δημοσιονομικής όσον και της υγειονομικής κρίσης απέδειξαν και ανέδειξαν τον εξαιρετικό αυτό ρόλο του δικαστή.¹⁴

4.-Ο ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Στην Πατρίδα μας, η Δικαιοσύνη λειτουργεί μεν ικανοποιητικά, ταυτόχρονα από πολλά έτη ευρίσκεται στη διαρκή, συνεχή και ανίατη δοκιμασία της καθημερινότητας. Δεν πρόκειται απλώς για έναν τομέα της κρατικής μηχανής, αλλά για έναν από τους τρεις βασικούς πυλώνες της Δημοκρατίας που δεν μπορεί να λειτουργήσει χωρίς ηρεμία και νηφαλιότητα. Παντού στον κόσμο οι αποφάσεις των ανωτάτων δραστήριων θεωρούνται από τη διοίκηση αναμφισβήτητες. Μόνο στην Ελλάδα εμφανίζεται το φαινόμενο να προσπαθούν οι κρατικές υπηρεσίες να ξεπεράσουν νομολογία με την πρόφαση της άγνοιας και αυτό αποτελεί έλλειψη σεβασμού στην δικαιοσύνη και κατάλυση του Κράτους Δικαίου¹⁵. Η υποχρέωση συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις συνιστά θεμελιώδη πτυχή και έκφραση της αρχής του κράτους δικαίου και αποτελεί συνταγματική επιταγή (άρθρο 95

¹⁴ Βλ Αντώνη Αργυρού «Το δίκαιο της ανάγκης-εξαιρετικών περιστάσεων «Η δημοσιονομική κρίση και η κατάσταση υγειονομικής έκτακτης ανάγκης» σε ΝοΒ Τ68/2020

¹⁵ Βλ :Αθ. Ράντος Συμμόρφωση της Διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις- Πρακτικά Συνεδρίου, 2003, 120επ,:Αντ. Αργυρός Γνωμοδότηση» « Η έκταση της υποχρέωσης συμμόρφωσης της Διοίκησης στο ακυρωτικό αποτέλεσμα διχαστικών αποφάσεων του ΣτΕ ή του Διοικητικού Εφετείου» σε ΔιδΙΚ 6/2016 σελ 807,Αρναούτογλου, Φίλης (1990), Μια προσπάθεια ελέγχου της συμμορφώσεως της Διοικήσεως στις αποφάσεις του ΣτΕ: Η Επιτροπή του άρθρου 5 του ν. 1470/1984,Νομικό Βήμα τόμος 38 τεύχος 7, σ.139.

παρ.5 Σ.)• Η υποχρέωση δε αυτή δεν αφορά μόνο το ιδιωτικό συμφέρον των πολιτών, αλλά και αυτό του κοινωνικού συνόλου, στο πλαίσιο της διαφάνειας της λειτουργίας του κράτους και της χρηστής διοίκησης. Εν προκειμένω το ΕΔΔΑ έχει κρίνει (υπόθεση Hornsby κατά Ελλάδας) ότι: «...η αποτελεσματική προστασία ενός μέρους ειδικά σε διοικητικές δίκες και η αποκατάσταση της νομιμότητας προϋποθέτουν την υποχρέωση των διοικητικών αρχών να συμμορφωθούν με τις δικαστικές αποφάσεις....Όταν οι διοικητικές αρχές αρνούνται, αποτυγχάνουν ή καθυστερούν να συμμορφωθούν, οι εγγυήσεις του άρθρου 6 στερούνται του σκοπού τους». Ο σεβασμός της ανεξαρτησίας του θεσμού της δικαιοσύνης είναι μείζον πρόβλημα.

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι, παρά την επιστημοσύνη, την αφοσίωση και υπερπροσπάθεια της συντριπτικής πλειοψηφίας των Ελλήνων Δικαστών. **Κάθε πολίτης πρέπει να νιώθει όπως ο αδικημένος Γερμανός μυλωνάς που αποτόλμησε να πει στον αυτοκράτορα Φρειδερίκο: «Αν αδικηθώ από την εξοχότητά σας, υπάρχουν δικαστές στο Βερολίνο».** Την Δικαιοσύνη όλοι θεωρητικά τιμούν και σέβονται, αλλά όταν οι Αποφάσεις της δεν είναι αρεστές, ξεχνούν αμέσως τις διακηρύξεις τους και καταγγέλλουν¹⁶ τις αποφάσεις αυτές, σαν «διατεταγμένες»¹⁷.

¹⁶ Βλ. Βασίλης Χειρδάρης: «Η κριτική και τα όρια ευπρέπειας και σεβασμού της Δικαιοσύνης» <https://www.dikastiko.gr/articles/>

¹⁷ Βλ. Πρακτικά για την Αναθεώρηση του Συντάγματος στη Επιτροπή Αναθεωρήσεως, Συνεδριάσεις 5, 14/9/2000 και 10, 11, 12/10/2000.

5.-Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Οι δικαστές έχουν εκτός από την συνταγματικά κατοχυρωμένη δικαστική ανεξαρτησία και το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα ελευθερίας της έκφρασης και της άμεσης πρόσβασης συνεπώς και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Το Σύνταγμα με τη διάταξη του άρθρου 14 παρ. 1 ορίζει ότι «καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, γραπτά και διά του τύπου τους στοχασμούς του τηρώντας τους νόμους του Κράτους», ενώ παράλληλα με τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1 και 2 και 5Α, προβλέπεται ότι κάθε πολίτης έχει δικαίωμα να εκφράζει ελεύθερα την άποψή του, τους στοχασμούς του και να ασκεί κριτική σε πρόσωπα και καταστάσεις που αφορούν στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας, ως ειδικότερη έκφανση του απόλυτου συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος της ελευθερίας ανάπτυξης της προσωπικότητας και της ελευθερίας πληροφόρησης και συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας, τόσο με την πρόσβαση στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, όσο και με την ίδια την παραγωγή, διάδοση και ανταλλαγή τους. Άλλωστε η, υπερνομοθετικής ισχύος, Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) στο άρθρο 10 κατοχυρώνει την ελευθερία έκφρασης του ατόμου.

Άλλωστε το ΕΔΔΑ έχει κρίνει¹⁸(Guz κατά Πολωνίας, της 15.10.2020 (αριθ. προσφ. 965/12))¹⁹ ότι είναι επιτρεπτή η κριτική της έκθεσης επιθεώρησής του από δικαστή. Η πειθαρχική του καταδίκη για τις εκφράσεις του αποτελεί παραβίαση της ελευθερίας της έκφρασης του δικαστή (άρθρο 10 της Σύμβασης).

¹⁸ Βλ και Απόφαση ΕΔΔΑ Βακα κατά Ουγγαρίας της 23.06.2016 (αριθμ. προσφ. 20261/12) Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι η πρόωρη λήξη της θητείας του ανώτατου δικαστή του προκλήθηκε λόγω των απόψεων και της κριτικής που είχε δημοσίως εκφράσει αποτελούσε πλήγμα στην ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και συνιστούσε ευθεία επέμβαση στην άσκηση του δικαιώματος της ελευθερίας της έκφρασης. Υπό αυτό το πρίσμα το Στρασβούργο καταδίκασε την Ουγγαρία για παραβίαση του άρθρου 10 της ΕΣΔΑ.

¹⁹ Πηγή: <https://www.echr.caselaw.com/apofaseis-edda>

Αξίζει όμως να αναφέρουμε πώς το ΕΔΔΑ έχει κρίνει (Απόφαση Meslot κατά Γαλλίας της 01.02.2018 (αριθμ. προσφ. 50538/12)²⁰ ότι: Οι προσωπικές επιθέσεις κατά δικαστικών λειτουργών που αμφισβητούν την ανεξαρτησία των δικαστών δεν προστατεύονται από την ελευθερία της έκφρασης. Αντίθετα όμως έκρινε για επικριτική συμπεριφορά δικηγόρου σε δικόγραφο κατά δικαστή (Απόφαση ΕΔΔΑ Rodriguez Ravelo κατά Ισπανίας της 12.1.2016(αρ. προσφ. 48074/10).

6. ΕΠΙΛΟΓΟΣ:

1.-Το 1360 ο Αρμενόπουλος έγραψε την Εξάβιβλο, που ήταν μια σπουδαία συλλογή των Βυζαντινών νόμων. Το πρώτο κεφάλαιο της Εξαβίβλου τιτλοφορείται «Κριτών Προκατάστασις ή Περί Δικαιοσύνης». Στον ορισμό του δικαστή, που ο Αρμενόπουλος τον ονομάζει Κριτή, έτσι, λέει, όπως ονομάζεται και ο Θεός, τον καλεί, για να μην ντροπιάσει τον τίτλο αυτόν, να είναι αδέκαστος, αμερόληπτος και να μην υπόκειται σε εξαπατήσεις, αποδίδοντας στον καθένα τα δίκαια. Κλείνει τον ορισμό λέγοντας:«Οποιος δεν έχει ήδη μέσα στην ψυχή του την αληθινή δικαιοσύνη, αλλά έχει διαφθαρεί με χρήματα, είτε χαρίζεται λόγω φιλίας, είτε τιμωρεί με εχθρότητα ή υπόκειται στην εξουσία, δεν μπορεί να έχει ορθή κρίση».

2.-« Τῆς τελείας ἀρετῆς εἶδη ἐστὶ τέτταρα· ἐν μὲν φρόνησις ἐν δὲ δικαιοσύνη ἄλλο δ' ἀνδρεία δέ σωφροσύνη. τούτων ἡ μὲν φρόνησις αἰτία τοῦ πράττειν ὀρθῶς τὰ πράγματα· ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ ἐν ταῖς κοινωνίαις καὶ τοῖς συναλλάγμασι δικαιοπραγεῖν· ἡ δὲ ἀνδρεία τοῦ ἐν τοῖς κινδύνοις καὶ φοβεροῖς μὴ [ἐξίστασθαι] τρεῖν ἀλλὰ μένειν· ἡ δὲ σωφροσύνη τοῦ κρατεῖν τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ὑπὸ

²⁰ Πηγή: <https://www.echrcaselaw.com/apofaseis-edda>

μηδεμιάς ἡδονῆς δουλοῦσθαι ἀλλὰ κοσμίως ζῆν. τῆς ἀρετῆς ἄρα τὸ μέν ἐστι φρόνησις ἄλλο δικαιοσύνη τρίτον ἀνδρεία καί τέταρτον σωφροσύνη».

Αριστοτέλης :Περὶ διαιρέσεων, λατ. (De divisiones)

©ΑΝΤΩΝΗΣ Π.ΑΡΓΥΡΟΣ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2021

Η ΜΕΛΕΤΗ ΑΥΤΗ ΘΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΙ ΣΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΒΗΜΑ

ΑΝΤΩΝΗΣ Π. ΑΡΓΥΡΟΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΑΠ.
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32 • ΑΘΗΝΑ 106 80
ΤΗΛ: 210 3630994 • FAX: 210 3643327
ΑΜ 7372 • ΑΦΜ: 016935997 • Δ' ΔΟΥ ΑΘ.
e-mail: argyros.office@gmail.com

